

Sygn. akt VIII U 2109/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2022 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Iwona Jawor –Piszc

Protokolant st. sekr. sąd. Monika Zięba

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2022 roku w Lublinie

sprawy W. K.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno – Rentowego MSWiA w W.

o wysokość emerytury policyjnej

na skutek odwołania W. K.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno – Rentowego MSWiA w W.

z dnia 5 czerwca 2020 roku znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala W. K. wysokość emerytury policyjnej na dzień 1 lipca 2020 roku w kwocie (...) zł ((...)) brutto;

II. zasądza od Dyrektora Zakładu Emerytalno – Rentowego MSWiA w W. na rzecz W. K. kwotę (...) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VIII U 2109/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 czerwca 2017 roku Dyrektor Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ponownie ustalił wysokość policyjnej emerytury dla W. K. od dnia 1 lipca 2020 roku w oparciu o art. 15 c w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2020, poz. 723 tekst jednolity ze zmianami).

W uzasadnieniu swego stanowiska organ rentowy wskazał, iż wysokość świadczenia emerytalnego stanowi 75% podstawy wymiaru w kwocie (...) zł i wynosi (...)zł. Wobec tego, że ustalona kwota jest wyższa od przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa ZUS podlega zmniejszeniu do kwoty (...) złotych (decyzja k. 26 akt MSWiA).

Podstawą faktyczną przyznanych świadczeń stanowił okres 26 lat 8 miesięcy i 12 dni służby liczony wwpw 2,6%, okres pracy przebyty przed służbą 2 lat 1 miesiąc i 20 dni, a także okres służby od dnia 1 listopada 1988 roku do dnia 31 lipca 1990 roku w wymiarze roku i 9 miesięcy, który został przez organ rentowy potraktowany jako służba na rzecz

totalitarnego państwa, przyjmując wskaźnik 0% za każdy rok w oparciu o treść zaświadczenia IPN wystawionego dnia 21 kwietnia 2020 roku, nr (...) (informacja o przebiegu służby k.24 , wyliczenie wysługi k. 25 akt MSWiA).

W. K. w dniu 15 lipca 2020 roku złożył odwołanie od powyższej decyzji, domagając się ustalenia świadczenia emerytalnego w poprzedniej wysokości, tj. w kwocie (...)zł brutto. W uzasadnieniu wskazywał na naruszenia prawa materialnego, oparcie decyzji na przepisach sprzecznych z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej i Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wartości, wskazania błędnej podstawy prawnej. Wniósł o zasądzenie na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego (odwołanie k.6-11).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy Dyrektor Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wniósł o oddalenie oraz zasądzenie od wnioskodawcy na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego (odpowiedź na odwołania k. 25-27).

W toku procesu strony podtrzymały swoje stanowiska procesowe (protokół rozprawy z dnia 22 marca 2022 roku).

Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił, co następuje.

W. K. urodził się w dniu (...). Pozostawał w zatrudnieniu od dnia 3 września 1984 roku do dnia 2 listopada 1988 (świadczenie pracy k. 6 akt ZER MSWiA). W okresie od dnia 23 października 1986 roku do dnia 3 października 1988 odbył zasadniczą służbę wojskową (zaświadczenie k. 7 akt ZER MSWiA). Z dniem 1 listopada 1988 roku został przyjęty do służby w WUSW w L. na stanowisko technika Sekcji (...) Służbę pełnił w warsztacie łączności bezprzewodowej, który mieścił się w L. przy ul. (...). W czasie służby przygotowawczej wykonywał naprawy sprzętu do łączności bezprzewodowej: mikrofonów, głośników. Wiosną 1989 roku został oddelegowany do Zakładów Radiowych (...) w G. na trzy tygodniowe przeszkolenie z budowy, obsługi i napraw nowego radiotelefonu. Po odbyciu kursu wrócił na warsztat i wykonywał samodzielnie naprawy i przeglądy radiostacji. Zajmował się montażem radiostacji w samochodach jakie przyjmowała MO, samochody przyjeżdżały już jako oznakowane radiowozy i tam dokonywał montażu. Wykonywał naprawy sprzętu, który był już przyjęty na warsztat. Sprzęt, który był naprawiany czy konserwowany należał do MO. Służba SB miała własnych pracowników, zajmowała oddzielne pomieszczenia w wydzielonym skrzydle (...) przy ul. (...). Sekcja, w której pracował wnioskodawca znajdowała się przy sekcji transportu przy ul. (...), zajmowała się tylko wyposażeniem w środki łączności pojazdów MO. Kierownikiem wnioskodawcy był T. W., a naczelnikiem sekcji, w której pełnił służbę - Z. Ł.. W 1991 roku został mianowany na funkcjonariusza policji w służbie stałej. Pracował cały czas w tej samej sekcji, także po dniu 31 lipca 1990 roku i w tym samym wydziale. Z upływem czasu awansował, był zastępcą kierownika a następnie kierownikiem w latach 2000 (zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 22 marca 2022 roku, z akt osobowych: podanie o przyjęcie do służby, przebieg służby, zaświadczenie o odbyciu kursu - szkolenia). Służbę pełnił do dnia 12 kwietnia 2017 roku.

W czasie służby wnioskodawca nie składał wniosku o przeniesienie go w struktury SB. W trakcie służby nie odbywał szkoleń w zakresie służby operacyjno - technicznej, nie wykonywał też żadnych czynności operacyjno – technicznych. Nie instalował podsłuchów (zeznania wnioskodawcy k. 82).

Decyzją z dnia 25 kwietnia 2017 roku ustalono wnioskodawcy prawo do emerytury policyjnej od dnia 13 kwietnia 2017 roku. Organ rentowy ustalił wnioskodawcy wysokość emerytury, przyjmując podstawę wymiaru świadczenia w kwocie (...) zł. Emerytura z tytułu wysługi lat stanowiła wwpw 75 % zł (decyzja k. 13 akt MSWiA). Wysokość świadczenia była waloryzowana. Na dzień 1 marca 2020 roku emerytura należna wnioskodawcy wynosiła kwotę 5914,03 zł, wyliczoną w oparciu o wwpw 75 % podstawy wymiaru (...) zł (decyzja waloryzacyjna z dnia 28 lutego 2020 roku k. 22 akt MSWiA).

(...)WUSW w L. zabezpieczał i organizował łączność przewodową, radiową oraz wymianę ładunku Poczty Specjalnej dla jednostek, w tym m. in.: Wojewódzkiego(...), Komisariatu Kolejowego MO, Posterunku MO, Pionu Służby Bezpieczeństwa z wyjątkiem łączności operacyjnej w akcjach doraźnych Wydziału (...), Polikliniki (...) oraz ambulatoriów MSW woj. L., Wojewódzkiej(...) (zgodnie z Wytycznymi Zarządu Łączności), Komisariatu (...), Urzędu (...) (w zakresie łączności rządowej, systemu telekonferencyjnego i łączności dla resortu kierownictwa).

Zgodnie z zarządzeniem numer 064/72 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 lipca 1972 roku (L. dz. AC-010/72) do szczegółowego zakresu działania Zarządu Łączności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych należało zapewnienie centralnym i wojewódzkim władzom organizacji politycznych, naczelnym i wojewódzkim organom władzy i administracji państwowej oraz jednostkom organizacyjnym podległym Ministerstwu Spraw Wewnętrznych telefonicznej utajnionej międzymiastowej łączności rządowej do szczebla wojewódzkiego i w relacjach specjalnych, utajnionej łączności telekonferencyjnej do szczebla wojewódzkiego. Jednostka ta odpowiadała również za zapewnienie resortowi spraw wewnętrznych w ramach wewnątrz resortowego systemu miejscowej i międzymiastowej łączności telefonicznej, miejscowej i międzymiastowej łączności telegraficznej, umożliwienie korzystania jednostkom resortu spraw wewnętrznych z telefonicznej łączności sieci użytku publicznego oraz łączności innych resortów na podstawie odrębnych porozumień, organizacje napraw sprzętu wprowadzonego do eksploatacji w systemach łączności resortu spraw wewnętrznych (zarządzeniem numer 064/72 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 lipca 1972 roku, L. dz. AC-010/72).

Zgodnie z § 6 ust. 1 i 2 Statutu Organizacyjnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, stanowiącego załącznik do Uchwały Numer (...) Rady Ministrów z dnia 21 października 1983 roku, w skład Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wchodziły Służby, w tym Służba Bezpieczeństwa (ust. 1 pkt 1) i jednostki organizacyjne, w tym Zarząd Łączności (ust. 2 pkt 35) .

Wydziały Łączności funkcjonujące w Wojewódzkich Urzędach Spraw Wewnętrznych, na mocy decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych z dniem 8 grudnia 1983 roku zostały podporządkowane do bezpośredniego nadzoru zastępcy szefa WUSW do spraw Służby Bezpieczeństwa. Zarządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 maja 1990 roku w sprawie zaprzestania działalności służby bezpieczeństwa, funkcjonariuszom byłej Służby Bezpieczeństwa m.in. zakazano podejmowania czynności operacyjno – rozpoznawczych i dochodzeniowo – śledczych polecono zaprzestanie wykorzystywania środków pracy operacyjnej, natomiast zadania realizowane przez Zarząd Łączności pozostawały niezmienione do czasu zakończenia reorganizacji MSW (zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 10 maja 1990 roku). W latach 1984 -1985 w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych trwały prace nad przyporządkowaniem jednostek organizacyjnych działających w Ministerstwie i w jednostkach terenowych MSW do struktury Milicji Obywatelskiej lub struktury Służby Bezpieczeństwa. Zarząd Łączności jako jednostkę nie związaną bezpośrednio z pracą na rzecz jednostek Służby Bezpieczeństwa proponowano zaliczyć do struktur Milicji Obywatelskiej. Podjęta w grudniu 1983 roku decyzja o podporządkowaniu łączności pod pion zastępcy szefa WUSW ds. SB wynikała z "warunków społeczno - politycznych kraju i potrzeb operacyjno - technicznych SB" ale równocześnie zauważano, że w wydziałach łączności dalej pełnią służbę funkcjonariusze Milicji Obywatelskiej (wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 8 października 2019 r. IV U 1319/19 LEX nr 2741228). W ramach uprzedniej nowelizacji art. 15 b ustawy powstały istotne trudności w ocenie prawnej czy służba w Zarządzie Łączności w latach 1984-1990 stanowiła służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 października o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 14 października 2015 roku III UZP 8/15 dokonał analizy i oceny prawnej powyższego zagadnienia, obszernie przedstawiając też istotne w tej mierze rozbieżności orzecznictwa, wywołujące potrzebę podjęcia uchwały (OSNP 2016/4/47). W jednostce, w której służbę pełnił wnioskodawca działały wydziały Służby Bezpieczeństwa, które dysponowały własnymi, wyspecjalizowanymi służbami zajmującymi się konserwacją ich urządzeń. Były to wydziały T i B, które zostały następnie połączone w Wydział Zaopatrzenia Operacyjnego dla Służby Bezpieczeństwa. Jako funkcjonariusz Milicji Obywatelskiej wnioskodawca nie miał dostępu do pomieszczeń i urządzeń Służby Bezpieczeństwa, nie wykonywał napraw sprzętu należących do SB.

Instytut Pamięci Narodowej sporządził dla organu rentowego w dniu 21 kwietnia 2020 roku informację nr(...)o przebiegu służby wskazując, że w okresie od dnia 1 listopada 1988 roku do dnia 31 lipca 1990 roku wnioskodawca pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (informacja o przebiegu k. 24 akt MSWiA).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dowodów oraz zeznań wnioskodawcy. Dowody z dokumentów zgromadzonych w sprawie w zakresie, w jakie posłużyły do ustalenia stanu faktycznego Sąd uznał za w pełni wiarygodne, gdyż nie budziły one żadnych wątpliwości i nie były przez strony kwestionowane. Stan faktyczny w znacznej części wynikał z poświadczonych za zgodność z oryginałem dokumentów z akt osobowych. Brak było podstaw do ich kwestionowania.

Sąd Okręgowy oparł swe ustalenia także o dowody zawarte w aktach organu rentowego powołane wyżej. Zeznania wnioskodawcy zasługiwały na obdarzenie wiarą w całości. Nie zostały skutecznie zakwestionowane przez pozwanego organ, były spójnie z treścią dokumentów znajdujących się w aktach osobowych oraz zeznaniami wnioskodawcy. Odwołujący w sposób nie budzący wątpliwości przedstawił przebieg swojej służby w spornym okresie, zakres i charakter wykonywanych czynności, mających charakter czysto techniczny. Jego relacja znajdowała oparcie w danych zawartych w aktach osobowych (opiniach, notatkach o przebiegu służby) - w szczególności w zakresie zakresu powierzonych i wykonywanych zadań.

Wnioskodawca przekonująco zeznał, że nie podejmował czynności operacyjno-technicznych niezbędnych w działalności Służby Bezpieczeństwa w Zarządzie Łączności, to jest współpracy określonej w art. 13b ust. 1 punkt 5 lit. d tiret 8, gdyż w okresie spornym jako technik zajmował się naprawą i instalowaniem urządzeń służących do łączności pomiędzy jednostkami MO. Nie był przeszkolony do podejmowania czynności operacyjnych. Odpowiadał za prace instalacyjne i modernizacyjne urządzeń łączności bezprzewodowej w radiowozach MO. Nie miał informacji i dostępu do informacji zastrzeżonych.

Pozwany organ rentowy, nie zgłosił wniosków dowodowych pozwalających zasadnie zakwestionować treść zeznań wnioskodawcy, a swe twierdzenia oparł jedynie na treści zaświadczenia IPN, które Sąd poddał analizie i ocenie przez pryzmat stanu prawnego, a także okoliczności faktycznych ustalonych w oparciu o zeznania wnioskodawcy i danych z akt osobowych. W dokumentach tych brak jest informacji pozwalających na wnioskowanie o wykonywaniu zadań operacyjno-technicznych przez ubezpieczonego. Dowody z dokumentów zostały obdarzone w całości wiarą. Wynikające z nich informacje nie budziły wątpliwości Sądu. Zwłaszcza dokumenty z akt osobowych zostały przyjęte do ustaleń i uznane za wiarygodne. Składają się na nie skany oryginalnych, źródłowych dokumentów, opisujących szczegółowo przebieg służby wnioskodawcy, a zawarte w nich informacje nie zostały przez skutecznie podważone. Opinie, obok subiektywnej oceny pracy ubezpieczonej z perspektywy osób ich sporządzających, zawierają także obiektywne, weryfikowalne i wymierne fakty dokumentujące przebieg służby w okresie spornym.

Należy podkreślić, iż zaświadczenie IPN (informacja o przebiegu służby wnioskodawcy) podlega merytorycznej kontroli sądu powszechnego (sądu ubezpieczeń społecznych), rozpoznającego sprawę w wyniku wniesienia odwołania od decyzji organu emerytalnego (Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA) w sprawie ponownego ustalenia (obniżenia) wysokości emerytury policyjnej. Sąd nie jest związany treścią takiej informacji, zarówno co do faktów (ustalonego w tym zaświadczeniu przebiegu służby), jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów (zakwalifikowania określonego okresu służby jako służby w organach bezpieczeństwa państwa) (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2011 roku (II UZP 10/11, OSNP 2012/23-24 poz. 298). Związanie informacją uzyskaną z Instytutu Pamięci Narodowej obowiązuje jedynie organ rentowy, który przy wydawaniu decyzji musi kierować się danymi zawartymi w informacji o przebiegu służby. Ustalenia faktyczne i interpretacje prawne Instytutu Pamięci Narodowej nie mogą natomiast wiązać Sądu, do którego wyłącznej kompetencji (kognicji) należy ustalenie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w przedmiocie prawa do emerytury policyjnej i jej wysokości oraz odpowiedniej kwalifikacji prawnej (subsumcji) ustalonych faktów. Taka argumentacja jest uzasadniona, tym bardziej, że w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych nie obowiązują ograniczenia dowodowe wynikające z przepisów rozporządzenia wykonawczego wydanego na mocy art. 38 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, odmiennie niż w postępowaniu przed organem rentowym, a zastosowanie znajdują wyłącznie przepisy k.p.c., w tym także przepisy dotyczące postępowania dowodowego. Powyższe, jak wskazał Sąd Najwyższy w powołanym orzeczeniu, oznacza, że ostateczna ocena określonych okresów służby emerytowanego funkcjonariusza, jako służby w organach bezpieczeństwa państwa (na rzecz totalitarnego państwa) należy do sądu ubezpieczeń społecznych. Również

Trybunał Konstytucyjny w motywach wyroku z dnia 11 stycznia 2012 roku (K 36/09, OTK-A 2012/1/3) wskazał że jeśli decyzja organu emerytalnego zostanie zaskarżona, to o ostatecznym ukształtowaniu praw emerytalnych byłego funkcjonariusza organów bezpieczeństwa PRL można dopiero mówić po przeprowadzeniu stosownego postępowania przed sądem powszechnym. Podkreślił również, że sąd powszechny nie ogranicza się w takim wypadku do kontroli decyzji organu emerytalnego z punktu widzenia jej legalności, jak ma to miejsce w przypadku kontroli dokonywanej przez sąd administracyjny. Wręcz przeciwnie - sąd powszechny rozstrzyga merytorycznie co do istoty sprawy z zastosowaniem wszelkich środków dowodowych. Przedmiotowe zaświadczenie Sąd uznał tym samym za niemiarodajne dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem ocena prawna służby wnioskodawcy, zawarta w zaświadczeniu IPN nie zasługiwała na aprobatę.

Sąd Okręgowy w Lublinie zważył co następuje.

Na wstępie oceny prawnej ustalonego jak wyżej koniecznym jest poczynienie uwag natury ogólnej, które mają znaczenie fundamentalne dla porządku prawnego i rozpatrywanej sprawy. Wskazać trzeba, że zaskarżoną decyzją organ rentowy zmniejszył dotychczasową wysokość świadczenia ubezpieczonej w wyniku zastosowania przepisów wprowadzonych ustawą z dnia 16 grudnia 2016 roku o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2016, poz. 2270), obowiązującej od dnia 1 stycznia 2017 roku. Ustawa przewiduje nowe zasady ustalania wysokości rent i emerytur dla osób, które pełniły służbę na rzecz totalitarnego państwa, wprowadzone do ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. Jak stanowi art. 15c ust. 1 tej ustawy w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 roku, emerytura wynosi:

- 1) 0 % podstawy wymiaru - za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b;
- 2) 2,6 % podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz 2-4.

Natomiast zgodnie z ust. 3 przepisu wysokość emerytury ustalonej zgodnie z ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Celem poddanych analizie przepisów, dodanych ustawą zmieniającą, nie było pozbawienie praw nabytych z zakresu zabezpieczenia społecznego z tytułu służby w latach 1944-1990 w totalitarnych organach bezpieczeństwa PRL przez emerytów korzystających z zaopatrzenia emerytalnego. Ustawodawca nie odebrał tej kategorii ubezpieczonych prawa do korzystania z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych z uwzględnieniem także okresów pełnionych w służbach bezpieczeństwa PRL. Zgodnie z konstytucyjnymi zasadami sprawiedliwości społecznej oraz elementarnej (zwykłej) przyzwoitości celem uchwalonej w 2016 roku nowelizacji było dostosowanie wysokości świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych - tylko za okresy służby polegającej na sprzeniewierzeniu się wartościom niepodległościowym, wolnościowym i demokratycznym - do poziomu świadczeń nabywanych z powszechnego systemu emerytalnego, bez dalszej możliwości korzystania z przywilejów niesłusznie, niegodnie lub niegodziwie uzyskanych z tytułu i okresów pełnienia w latach 1944-1990 służby w organach bezpieczeństwa państwa totalitarnego. Podkreślić trzeba, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 3 marca 2011 roku (III UZP 2/11, OSNP 2011/15-16/210), iż uprzednia nowelizacja z 2009 roku zaliczała okresy służby w organach bezpieczeństwa państwa do tzw. wysługi emerytalnej funkcjonariuszy służb mundurowych i przyznanie po 0,7% podstawy wymiaru emerytury obliczanej od ostatniego, to jest z reguły najwyższego miesięcznego uposażenia na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, w żaden sposób nie dyskryminowała tych osób. Przeciwnie, jak akcentował Sąd Najwyższy, nadal, pomimo tej nowelizacji i obniżenia współczynnika z 1,3% do 0,7% świadczenia tej grupy ubezpieczonych (adresatów nowelizacji z 2009 roku) były co najmniej porównywalne, a nawet korzystniejsze niż świadczenia ustalane w systemie nabywania świadczeń emerytalnych lub rentowych

z powszechnym systemu ubezpieczeń społecznych. Sąd Najwyższy argumentował wówczas, że uprawnionym do świadczeń z systemu powszechnego ustala się podstawę wymiaru świadczeń nie od najwyższego dochodu osiąganego w jednym (ostatnim) miesiącu podlegania ubezpieczeniom społecznym, ale z wieloletniego okresu ubezpieczenia i od przeciętnej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe według przepisów prawa polskiego z okresu kolejnych 10 kalendarzowych z ostatnich 20 lat kalendarzowych, albo z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, poprzedzających bezpośrednio rok zgłoszenia wniosku o świadczenie (art. 15 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Odnosząc powyższą ocenę do obecnej regulacji prawnej należy uznać, iż sporna legislacja (art. 15c ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy) nie stanowi jakiegokolwiek naruszenia powszechnej zasady równości lub proporcjonalności świadczeń uzyskiwanych z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych przez osoby pełniące służbę na rzecz totalitarnego państwa, które stosowały bezprawne, niegodne lub niegodziwe akty lub metody przemocy politycznej wobec innych obywateli, w porównaniu do standardów świadczeń uzyskiwanych z powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego. Należy koniecznie dostrzec, co także podniósł Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 3 marca 2011 roku, iż nadal (po wprowadzeniu zasad nowelizacją z 2009 roku) mniej korzystne jest uregulowanie uprawnień emerytalno-rentowych ofiar systemu represji politycznych stosowanych przez organy bezpieczeństwa państwa totalitarnego, którym wprawdzie okresy uwięzienia z przyczyn politycznych uwzględnia się jako składkowe okresy ubezpieczenia, ale z „zerową” podstawą wymiaru świadczeń za konkretne lata (okresy pozbawienia wolności z przyczyn politycznych wobec nieuzyskiwania podlegającego obowiązkowi składkowemu dochodu wskutek poddania ich bezprawnym represjom politycznym ze strony tzw. aparatu bezpieczeństwa PRL. Zatem, obecne przyjęcie „zerowego” wskaźnika podstawy wymiaru (z ostatniego, w normalnym biegu zdarzeń najwyższego uposażenia przysługującego na zajmowanym stanowisku służbowym) za okresy świadomej służby na rzecz totalitarnego państwa tj. w organach bezpieczeństwa państwa stosujących totalitarną przemoc polityczną, represje polityczne jest społecznie sprawiedliwe. Służba w organach totalitarnej państwowej przemocy politycznej, w warunkach demokratycznego państwa prawnego nie może być tytułem do dalszego utrzymywania lub korzystania z przywilejów uzyskanych z nielegalnej, niegodnej lub niegodziwej służby z natury rzeczy i z punktu widzenia podstawowych, bo przyrodzonych naturze ludzkiej standardów prawnych i obywatelskich demokratycznego państwa prawnego, tj. przywilejów z tytułu służby w organach, które w istocie rzeczy były strukturami niebezpieczeństwa państwa totalitarnego, przeznaczonymi do zwalczania ruchów niepodległościowo-wolnościowych i demokratycznych dążeń oraz aspiracji do odzyskania lub przywrócenia podstawowych praw i wolności obywatelskich. Powyższe znajduje także oparcie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 roku (III UZP 1/20, OSNP 2021/3/28) akcentującej konieczność analizy służby ubezpieczonego przez pryzmat naruszeń podstawowych praw i wolności innych osób, zwłaszcza osób walczących o niepodległość, suwerenność i o wolną Polskę, których dopuszczał się dany ubezpieczony. Jednoznacznie krytycznie należy ocenić powoływanie się na jakiegokolwiek argumenty zmierzające do utrzymania przywilejów nabytych z tytułu lub w związku z uczestnictwem w systemie zniewolenia i stosowania represji politycznych przez służby niebezpieczeństwa państwa komunistyczno-totalitarnego przez świadomych swej służby funkcjonariuszy SB. Powoływanie się na zasadę praw nabytych, które w istocie rzeczy zmierza do utrzymania przywilejów (bo w dalszym ciągu korzystniej liczonych świadczeń wg. nowelizacji z 2009 roku) nabytych niesłusznie, niegodnie lub niegodziwie z tytułu lub związku z uczestnictwem w strukturach służb niebezpieczeństwa totalitarnego PRL, które zwalczały przyrodzone prawa człowieka i narodu oraz podstawowe wolności obywatelskie, nie stanowi prawnej, prawniczej ani etyczno-moralnej podstawy do kontestowania zgodnej z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej legalności zmian ustawodawczych zmierzających do zrównoważenia uprawnień zaopatrzeniowych byłych funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa państwa totalitarnego i co istotne - tylko za okresy takiej represyjnej służby - do standardów i poziomu powszechnych uprawnień emerytalno-rentowych ogółu ubezpieczonych obywateli. Odpowiada to konstytucyjnym zasadom urzeczywistniania nie tylko zasady sprawiedliwości społecznej, ale realizuje ustawodawczy i jurysdykcyjny obowiązek zapewnienia reguł elementarnej przyzwoitości, które wymagają, aby przywileje zaopatrzeniowe sprawców lub uczestników systemu zniewolenia i stosowania totalitarnych represji politycznych PRL, uzyskane w okresach i z takiego nielegalnego, niegodnego lub niegodziwego tytułu, nie odbiegały znacząco od standardów świadczeń emerytalno-rentowych wynikających z powszechnego systemu świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Z bezprawnego tytułu i okresów uczestnictwa w zwalczaniu przyrodzonych praw człowieka i narodu oraz podstawowych wolności obywatelskich nie sposób prawnie ani racjonalnie wywodzić

żądania utrzymania niesłusznie, niegodnie lub niegodziwie nabytych przywilejów z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych. Tak uzyskane przywileje nie podlegają ochronie w demokratycznym porządku prawa krajowego, wspólnotowego i międzynarodowego, ponieważ osoby zwalczające przyrodzone prawa człowieka i narodu oraz podstawowe wolności obywatelskie nie mają prawa podmiotowego ani tytułu moralnego domagania się utrzymania przywilejów zaopatrzeniowych za okresy zniewalania dążeń niepodległościowych, wolnościowych i demokratycznych narodu polskiego (orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 stycznia 2012 roku, K 39/09, z dnia 24 lutego 2010 roku, K 6/09, z dnia 11 lutego 1992 roku, K 14/91, z dnia 23 listopada 1998 roku, SK 7/98, z dnia 22 czerwca 1999 roku, K 5/99, uchwała 7 SSN z dnia 16 września 2020 roku, III UZP 1/20).

Odnosząc się także do zarzutu wnioskodawcy konkretyzującego naruszenie zasady niedyskryminacji nie należy tracić z pola widzenia istotnej cechy różnicującej funkcjonariuszy służb mundurowych pełniących służbę przed 1990 roku i po tej dacie (wnioskodawcy pełniła służbę w tym po 1990 roku przez okres ponad 15 lat, co ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia). Wspólną cechą wszystkich funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa Polski Ludowej, którą przyjął ustawodawca, stanowiąc ustawę zmieniającą także z 2016 roku, podobnie jak uprzednio, jest ich służba w określonych w tej ustawie organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku K 6/09 uznał tę cechę za - istotną (relewantną) gdyż, jak wskazał, znajduje to podstawę w zasadzie sprawiedliwości społecznej i preambule Konstytucji, powołując obszerną argumentację, która w pełni zachowuje swą aktualność. Istotne jest w tym względzie także stanowisko sformułowane przez ETPC w wyroku z 16 września 1996 roku w sprawie „Gaygusuz” przeciwko Austrii (Reports 1996-IV, s. 1141, § 36), w którym Trybunał wyjaśnił „że odmienne traktowanie jest dyskryminujące jeżeli nie ma usprawiedliwienia obiektywnego i racjonalnego, to znaczy gdy nie zmierza ono do osiągnięcia słusznego celu bądź jeżeli brak jest racjonalnej proporcji między użytymi środkami a celem jaki się chce osiągnąć. Nowelizacja z 2016 roku – w zakresie stosowanego „zerowego” wskaźnika rocznego jak wskazano powyżej zmierza do osiągnięcia słusznego celu, sprawiedliwego społecznie, dokonując obniżenia świadczenia w sposób racjonalny jeśli zestawia się zasady ustalania wysokości świadczeń emerytalnych w systemie powszechnym - zabezpieczenia emerytalnego właściwego dla ofiar funkcjonariuszy SB i mundurowego, służącego nadal do ustalenia wysokości świadczenia dla tych funkcjonariuszy.

Końcowo należy także podnieść, iż całkowicie niezasadny jest zarzut ubezpieczonej sformułowany o zasadę domniemania niewinności. Odwołujący zaskarżoną decyzją nie został pociągnięty do odpowiedzialności o charakterze karnym z racji pełnienia domniemanej służby na rzecz totalitarnego państwa. Zatem w niniejszym postępowaniu Sąd nie rozstrzygał o kwestii winy czy odpowiedzialności karnej i rozważania Sądu nie odnoszą się co do odpowiedzialności na podstawie zasady winy czy jej braku.

Przedstawione rozważania stały się konieczne z uwagi na podnoszone przez wnioskodawcę w uzasadnieniu odwołania zarzuty niekonstytucyjności zastosowanych przepisów, ich niezgodności z konwencją o ochronie praw człowieka i obywatela oraz wynikłym na jej kanwie dorobkiem orzecznictwem. W świetle powyższych wywodów należy uznać, że państwo jest legitymowane do obniżenia wysokości emerytury funkcjonariuszom, którzy pełnili służbę na rzecz totalitarnego państwa.

Natomiast wyjaśniając kwestie związane z koniecznością podjęcia i kontynuowania postępowania wobec wniosku pozwanego o zawieszenie postępowania sądowego do czasu wydania orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie P 4/18 (wielokrotnie odraczanego) należy podnieść, iż Sąd ma obowiązek rozpoznania sprawy w rozsądnym czasie, co uzasadniało przekazane sprawy do sądu miejsca zamieszkania wnioskodawcy przez Sąd wyznaczony ustawą. W kontekście konstytucyjnego prawa strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki trzeba też zwrócić uwagę na to, że pod znakiem zapytania pozostaje celowość dalszego zawieszania postępowania w oczekiwaniu na rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego, ponieważ pomimo znacznego upływu czasu w chwili obecnej procedowanie Trybunału Konstytucyjnego jest na wstępnym etapie i trudno jest przewidzieć, kiedy dojdzie do rozstrzygnięcia sprawy. W tych okolicznościach zawieszenie postępowania celem oczekiwania na rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego godzi w prawo strony do rozpoznania jego sprawy bez zbędnej zwłoki (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności). Tymczasem, wobec fakultatywności zawieszania postępowania w trybie art. 177 § 1 pkt 3 1 k.p.c., celowość takiego zawieszenia byłaby uzasadniona właśnie powzięciem w niniejszej

sprawie określonych wątpliwości przez sąd orzekający mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, niezależnie od poruszonej wyżej kwestii perspektywy rychłego wydania przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia wyjaśniającego wątpliwości natury konstytucyjnej (postanowienia Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 sierpnia 2019 roku III AUz 138/19, z dnia 8 lipca 2019 roku III AUz 236/19, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 30 maja 2019 roku III AUz 41/19). Ocena Sądu, dokonywana jest na tym etapie przez pryzmat stosowania prawa, sąd ustala przepis obowiązującego prawa, który będzie zastosowany do rozstrzygnięcia danego stanu faktycznego, a zatem nie chodzi tu o rozstrzygnięcie przez sąd sprawy zgodności ustawy z Konstytucją, o którym mowa w art. 188 pkt 1 Konstytucji RP. W konkluzji należy stwierdzić, że odmowa zastosowania przepisu ustawy uznanego przez Sąd za sprzeczny z Konstytucją nie tylko nie narusza kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, lecz nie ma bezpośredniego związku z tymi kompetencjami. Stanowisko to jest zbieżne ze stanowiskiem Sądu Najwyższego przedstawionym w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 kwietnia 1998 roku, I PKN 90/98 (OSNP 2000/1/6, z częściowo aprobującą glosą A. Józefowicza, Przegląd Sejmowy 2001 nr 2, s. 88), jak też w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2001 roku III RN 189/00 oraz z uchwałą 7 SSN z dnia 16 września 2020 roku, III UZP 1/20).

Po wyjaśnieniu powyższych kwestii należy rozważania odnieść do oceny sytuacji ubezpieczonego przez pryzmat zastosowanych przepisów skutkujących obniżeniem wysokości przyznanej emerytury policyjnej.

Zastosowane wobec wnioskodawcy przepisy wprowadzono na mocy art. 1 ustawy nowelizującej z dnia 16 grudnia 2016 roku i jest to już druga regulacja powodująca obniżenie emerytur policyjnych, obecnie także nie tylko podstawy wymiaru, ale także zabranie prawnej możliwości ustalenia dodatków z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą w policji i osobom, które pełniły „służbę w organach bezpieczeństwa PRL”, które to pojęcie obecnie zastąpiono pojęciem „służby na rzecz państwa totalitarnego”. Zgodnie z art. 15c ustawy, w przypadku osoby, która pełniła „służbę na rzecz totalitarnego państwa” i która pozostawała w służbie przed dniem 31 lipca 1990 roku, emerytura wynosi: 0% podstawy wymiaru - za każdy rok tej służby a przy tym, emerytura nie podwyższa się zgodnie z art. 15 ust. 2 i 3 ustawy nowelizowanej, jeżeli okoliczności uzasadniające podwyższenie wystąpiły w związku z pełnieniem służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Jednocześnie ustawodawca wprowadził ograniczenie, zgodnie z którym wysokość emerytury ustalonej zgodnie z art. 15c ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Powołany art. 13 b wyszczególnia rodzaje instytucji i formacje. Ustawodawca zaliczył do służby na rzecz totalitarnego państwa w art. 13 b ust. 1 służby i jednostki organizacyjne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, i ich poprzedniczki, oraz ich odpowiedniki terenowe, pod literą 5 literą d wykonujące czynności operacyjno-techniczne niezbędne w działalności Służby Bezpieczeństwa jednostki Zarząd Łączności, od dnia 1 stycznia 1984 roku.

Konieczne zatem stało się rozważenie kręgu podmiotowego objętego przedmiotową regulacją. Na gruncie znowelizowanej ustawą z dnia 23 stycznia 2009 roku art. 15 b Sąd Najwyższy uznał, że zakresem normatywnym art. 15 b objęte są osoby pełniące służbę w organach bezpieczeństwa państwa, niezależnie od tego, czy z pełnieniem tej służby związane było wykonywanie przez funkcjonariusza czynności operacyjnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2015 roku, II UK 246/14, LEX nr 1794314). Obecna nowelizacja z 2016 roku w art. 13 b zakłada, iż jednostka – Zarząd Łączności po dniu 1 stycznia 1984 roku, w których służba skutkuje zastosowaniem-obniżeniem świadczenia musi wykonywać zadania SB. Zatem konieczne staje się ustalenie czy dana jednostka terenowa, w której służbę pełnił ubezpieczony realizowała przedmiotowe zadania i czy ubezpieczony pełnił służbę w takiej jednostce, wykonując zadania o wskazanym w ustawie charakterze tak by możliwe stało się w rozpoznawanej sprawie dokonanie oceny służby ubezpieczonego jak naruszającej, godzącej w podstawowe prawa i wolności człowieka. Co jest oczywiste, ratio legis rozwiązań wprowadzonych nowelizacją z 2016 roku jest obniżenie świadczenia jako wynik świadomego i dobrowolnego udziału ubezpieczonego w służbach bezpieczeństwa państwa o strukturze komunistyczno-totalitarnej, które zwalczały najbardziej podstawowe, bo przyrodzone prawa człowieka i wolności obywatelskie.

Przechodząc zaś do oceny prawnej ustalonego jak wyżej stanu faktycznego zważyć trzeba, iż ocena okresu służby wnioskodawcy od dnia 1 listopada 1988 roku do dnia 31 lipca 1990 roku przez pryzmat regulacji ustawowej jako wykonywanej na rzecz państwa totalitarnego wymaga analizy okoliczności faktycznych w aspekcie podejmowania świadomych działań w ramach struktur SB w tym pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka

(uchwała 7 SSN z dnia 16 września 2020 roku, III UZP 11/19). Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku (K 6/09, OTK - A 2010 Nr 2, poz. 15) podkreślił, iż względy wykładni celowościowej prowadzą do wniosku, że ograniczenie wysokości świadczeń emerytalnych nie może dotyczyć funkcjonariuszy, którzy tylko formalnie pozostawali w służbie w jednostce organizacyjnej kwalifikowanej jako organ bezpieczeństwa państwa, ale winno obejmować tych, którzy rzeczywiście pełnili służbę w tych organach realizując obowiązki przypisane do stanowisk, które mieściły się w danej strukturze.

Analiza wyników postępowania dowodowego, w szczególności danych zawartych w aktach osobowych wnioskodawcy i zeznań w/w nie pozwala na przypisanie wnioskodawcy wykonywania służby na rzecz totalitarnego państwa rozumianego jako świadome i dobrowolne uczestnictwo w służbach SB i wykonywanie zadań SB, godzących w fundamentalne prawa i wolności człowieka. W aktach osobowych wnioskodawcy zawarte są opinie i notatki o przebiegu służby wskazujące, iż wymieniony wykonywał czynności w zakresie naprawy i konserwacji sprzętu do łączności bezprzewodowej, koniecznej dla jednostek MO, a nie SB. Wnioskodawca nie wykonywał czynności operacyjnych, nie był przeszkolony do takich czynności.

Z tych względów i na mocy powołanych przepisów wysokość emerytury wnioskodawcy winna być ustalona, ustalonego w/w 75 % bez stosowania wskaźnika 0 % za okres poddany analizie, przy podstawie wymiaru (...)zł, co stanowi na dzień 1 lipca 2020 roku kwotę (...) zł.

Przedstawioną analizę prawną należy dodatkowo wzmocnić przywołując regulację prawną zawartą w art. 12 i art. 15 ustawy zaopatrzeniowej. Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy prawo do emerytury policyjnej nabywa funkcjonariusz po odbyciu 15 lat służby w Policji. Wnioskodawca co bezsporne takim wymiarem staży pracy w Policji legitymuje się bez wliczenia do tego stażu okresu objętego sporem okresem ponad 15 lat (razem służba w policji to 28 lat 7 miesięcy i 24 dni). Nie można zatem tracić z pola widzenia, iż uprawnienia emerytalne wnioskodawca realizuje w oparciu o zasady art. 15 ustawy zaopatrzeniowej. Sam fakt oceny okresu od dnia 1 listopada 1988 roku do dnia 31 lipca 1990 roku jako służby na rzecz totalitarnego państwa (gdyby wyprowadzić odmienne wnioski ze zgromadzonego materiału dowodowego, co zdaniem Sądu orzekającego w oparciu o zasadny logicznego rozumowania nie jest możliwe) nie mogłoby jednocześnie skutkować pozbawieniem ubezpieczonego uprawnień emerytalnych nabytych służbą w Policji rozmiarze ponad 15 lat, tj. w czasie kiedy niezależnie od wykładni i rozumienia przepisów ustawy z 2016 roku nie pełnił służby na rzecz totalitarnego państwa, a wręcz przeciwnie służył w jednostce Policji mającej na celu zabezpieczenie porządku prawnego i bezpieczeństwa obywateli. Sąd orzekający stoi natomiast na stanowisku, że brak jest uzasadnionych podstaw, w indywidualnie rozpoznawanej sprawie ubezpieczonego, zastosowania normy art. 15c ust. 3 ustawy poprzez zmniejszanie wysokości jego świadczenia ustalonej zgodnie z ust. 1 ustawy do kwoty przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ustawodawca nakłada bowiem na Sąd obowiązek rozpoznawania indywidualnej sprawy, ustalenia stanu rzeczy i oceny przez pryzmat stanowionego prawa, bez naruszania podstawowych norm prawa zabezpieczeń społecznych. Skutek zastosowania normy prawnej w indywidualnej sprawie ubezpieczonego ma być zgodny z celem jej ustanowienia, realizować wolę ustawodawcy w zgodzie z podstawowymi zasadnymi państwa prawa. Analizując cel uchwalenia ustawy z dnia 16 grudnia 2016 roku konieczne staje się podkreślenie, iż w procesie dekodowania celu wprowadzenia określonej normy poza treścią samych przepisów prawa istotne znaczenie mają motywy, które uzewnętrznił projektodawca ustawy. Zdaniem autora uzasadnienia projektu konieczne jest ograniczenie przywilejów emerytalnych i rentowych związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, ponieważ nie zasługują one na ochronę prawną przede wszystkim ze względu na powszechne poczucie naruszenia w tym zakresie zasady sprawiedliwości społecznej. W uzasadnieniu projektu wskazano, że jako przywilej należy rozumieć ustalenie świadczeń emerytalnych i rentowych na zasadach znacznie korzystniejszych, wynikających z ustawy zaopatrzeniowej w stosunku do sposobu ustalania emerytur i rent zdecydowanej większości obywateli na podstawie ustawy o emeryturach rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Chodzi o możliwość przejścia na emeryturę już po 15 latach służby. Jako podstawa wymiaru emerytury lub renty przyjmowane jest uposażenie należne na ostatnio zajmowanym stanowisku, zaś kwota emerytury lub renty inwalidzkiej może stanowić nawet 80% (emerytura wraz

ze zwiększeniem) lub 90% (renta inwalidzka) tego uposażenia. Zdaniem autora projektu, o ile taki sposób ustalania świadczeń emerytalno - rentowych dla funkcjonariuszy strzegących bezpieczeństwa państwa, obywateli i porządku publicznego jest jak najbardziej zasadny, o tyle jest nie do przyjęcia dla byłych funkcjonariuszy pełniących służbę na rzecz totalitarnego państwa. Istotnym przywilejem funkcjonariusza policji jest zatem możliwość przejścia na świadczenie emerytalne już po 15 latach służby, ale także korzystny sposób ustalenia wysokości tego świadczenia. Celem ustawy nowelizującej było zniesienie tego przywileju i przyjęcie wskaźnika 0% podstawy wymiaru za okresy służby na rzecz totalitarnego państwa i pozbawienie przywilejów nabytych z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa. Służba w organach totalitarnej państwowej przemocy politycznej, w warunkach demokratycznego państwa prawnego nie może być tytułem do dalszego utrzymywania lub korzystania z przywilejów uzyskanych z nielegalnej, niegodnej lub niegodziwej służby z natury rzeczy i z punktu widzenia podstawowych bo przyrodzonych naturze ludzkiej standardów prawnych i obywatelskich demokratycznego państwa prawnego t.j. przywilejów z tytułu służby w organach, które w istocie rzeczy były strukturami niebezpieczeństwa państwa totalitarnego przeznaczonymi do zwalczania ruchów niepodległościowo - wolnościowych i demokratycznych dążeń oraz aspiracji do odzyskania lub przywracania podstawowych praw i wolności obywatelskich. Dekodując normę art. 15c ust. 3 ustawy nie można ograniczać się jedynie do wykładni językowej, ale co jaskrawo uwidacznia stan faktyczny sprawy, niezbędne jest uwzględnienie w procesie stosowania prawa wykładni systemowej i funkcjonalnej. Zastosowanie literalnej wykładni powołanej normy bez umiejscowienia jej w treści całego aktu prawnego prowadziłoby do skutku wręcz sprzecznego z celem nowelizacji ustawy bowiem zrównałoby sytuację w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariusza policji służącego w Polsce dla dobra ogółu przez okres ponad 15 lat z funkcjonariuszem realizującym zadania SB, działającego w czasie służby na rzecz totalitarnego państwa przez prawie cały okres swej służby. Obniżenie świadczenia według stosowania bezrefleksyjnego zasad określonych w art. 15c ustawy skutkowałoby liczeniem wysokości emerytury ze wskaźnikiem podstawy wymiaru 0% za okresy, co do których ustawa nakazuje przyjąć wskaźniki 1,3% lub 2,6%, co stanowiłoby nieuzasadnione naruszenie stanowionego prawa, a także prawa nabytego słusznie przez wnioskodawcę za okresy nie stanowiące służby na rzecz totalitarnego państwa, przebyte w państwie demokratycznym po 1990 roku. Inaczej rzecz ujmując analiza art. 15c ust. 3 ustawy wymaga by zgodnie z konstytucyjnymi zasadami sprawiedliwości społecznej oraz elementarnej (zwykłej) przyzwoitości dostosować wysokość świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych tak by tylko za okresy służby polegającej na sprzeniewierzeniu się wartościom niepodległościowym, wolnościowym i demokratycznym świadczenia zostały pomniejszone. Podkreślić trzeba, iż wnioskodawca, co jest poza sporem - możliwość przejścia na emeryturę po 15 latach służby ze świadczeniem wynoszącym co najmniej 40% podstawy jego wymiaru nie nabył z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa lecz z tytułu służby polegającej na strzeżeniu bezpieczeństwa obywateli oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego, realizując zadania służby w policji po 1990 roku, także przed tym rokiem jako funkcjonariusz stający na straży wolności i praw obywateli (np. w wydziale dochodzeniowym, śledczym czy tak jak w niniejszej sprawie jako funkcjonariusz realizujący czynności techniczne konieczne dla działania służby milicji, policji). Jego sytuacja jest istotnie odmienna i nie może być utożsamiana z funkcjonariuszami nie legitymującymi się okresem służby w policji nieocenianymi jako służba na rzecz totalitarnego państwa. Analizując sytuacje zarysowane wyżej oczywista staje się ich niekompatybilność. Diametralnie odmienny jest stan rzeczy jeśli okres służby na rzecz totalitarnego państwa uzupełniałby konieczny do nabycia prawa do emerytury okres służby 15 lat. Wówczas, nawet w przypadku wyliczenia hipotetycznie wyższego wwpw, należałoby zastosować zasadę z art. 15c ust. 3 ustawy by uniknąć nabycia świadczenia w wysokości naruszającej fundamentalne zasady sprawiedliwości społecznej, dla zabezpieczenia których ta norma została wprowadzona do porządku prawnego. Dla pełniejszego zobrazowania powyższej sytuacji należy także zdać sobie sprawę, że wnioskodawca, niezależnie od oceny spornego okresu jako służby na rzecz totalitarnego państwa, nabył emeryturę zgodnie z art. 12 ustawy, którą oblicza się zgodnie z art. 15 ustawy (zwane dalej w uproszczeniu zasadami ogólnymi). Wysokość emerytury w kwocie ustalonej(...)złoty oznacza, że faktycznie sumaryczny wskaźnik dla wnioskodawcy wynosi 28,90% podstawy wymiaru ($28,90\% \times (\dots)\text{zł}$ podstawa wymiaru = (...)) i jest niższy od gwarantowanego przez państwo, po odbyciu służby w policji przez okres 15 lat, wskaźnika 40%. I to wszystko pomimo, że okresy od dnia 1 sierpnia 1990 roku do dnia 12 kwietnia 2017 roku i lata 1986-1988 nie są objęte przelicznikiem 0%, a są w wymiarze ponad 15 lat (służba wnioskodawcy liczona po 2,6% to ponad 28 lat 7 miesięcy 24 dni plus okresy pracy przed służbą, liczone po 2,6% - 2 lata 1 miesiąc 20 dni).

Rozwiązanie zastosowane przez organ rentowy doprowadziło zatem do sytuacji, w której okresy pracy i służby wnioskodawcy liczone wwpw 2,6 % z tytułu niekwestionowanej służby i okresów przed służbą również w znacznym stopniu zostały wyzerowane, co stoi w sprzeczności z brzmieniem ustawy i wolą ustawodawcy.

Nawet przy założeniu, iż okres od dnia 1 listopada 1988 roku od dnia 31 lipca 1990 roku stanowiłby okres służby na rzecz totalitarnego państwa to nie może on skutkować pozbawieniem ubezpieczonej uprawnień co do wysokości świadczenia nabytych służbą w Policji rozmiarze ponad 15 lat.

Wnioskodawca jest także w innej sytuacji, niż ubezpieczeni, którzy pełnili służbę na rzecz totalitarnego państwa, a następnie przez okres kilku lat (poniżej 15 lat) pełnili służbę w Policji, tj. przez okres niewystarczający do uzyskania uprawnień emerytalnych z tytułu służby w wolnej Polsce. O tym, że zamiarem ustawodawcy, aby nie stosować art. 15c ust. 3 ustawy wobec funkcjonariuszy, którzy wypracowali emeryturę na zasadach ogólnych, świadczy także uzasadnienie projektu ustawy nowelizującej z dnia 16 grudnia 2016 roku. Projektodawca uzasadniając ustalenie poziomu najwyższej emerytury do kwoty przeciętnej emerytury z ZUS podkreślał, że jest ona nadal stosunkowo korzystna jako wyższa niż średnia emerytura wypłacana w ramach powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych. Argumentował, powołując się na orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, że ustawodawca jest uprawniony do kształtowania wysokości świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego, a przyjęte rozwiązania nie pozbawią funkcjonariuszy minimum socjalnego. Przytoczył też zasadę ochrony praw nabytych, która nie zostanie naruszona, ponieważ dokonywane zmiany mają na celu likwidację niezasadnego uprzywilejowania funkcjonariuszy wobec osób, które doznały z powodu ich działań negatywnych skutków, objawiających się chociażby w braku możliwości wypracowania wyższego świadczenia z systemu powszechnego. Treść uzasadnienia projektu ustawy dodatkowo pokazuje więc, że tylko przywileje wynikające z poprzedniego systemu (wskaźnik 2,6 %) należy oceniać jednoznacznie negatywnie i je zlikwidować, a przywileje wynikające z systemu aktualnego ocenić jako uzasadnione. Stanowi to potwierdzenie konkluzji Sądu rozstrzygającego niniejszą sprawę, zgodnie z którą należało zlikwidować jedynie przywilej przeliczania okresu służby na rzecz totalitarnego państwa, a nie odnosić tych zasad do funkcjonariuszy strzegących państwa, obywateli i porządku publicznego w warunkach demokratycznych.

Tak więc skoro ubezpieczony „wypracował” sobie konkretną wysokość świadczenia w okresie opartym o aktualne przepisy obowiązujące w demokratycznym państwie prawnym, to nie ma podstaw do rozciągania na te okresy przepisów odnoszących się do poprzedniego systemu. Jest to działanie nie tylko nielogiczne, ale i nieproporcjonalne. Dyrektywy wykładni funkcjonalnej zakazują wyprowadzania wniosków argumentum ad absurdum. Tymczasem zastosowanie wobec wnioskodawcy art. 15c ust. 3 ustawy prowadzi do stwierdzenia, że cały okres jego służby nie objęty sporem w wymiarze ponad 28 lat nie ma znaczenia, a przepisy art. 15c ust. 2 i art. 15 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy stają się fikcyjne, bądź co najmniej pozorne. Wniosek ten, jako niezgodny z literalną i funkcjonalną wykładnią przepisów, należy odrzucić. Co więcej, normy prawa stanowionego, które na gruncie materialnych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (art. 12, art. 13, art. 15 ust. 1, art. 15c ust. 1) nakazują badanie właśnie konkretnego przypadku i zastosowania wszystkich przepisów kształtujących nabycie prawa do świadczenia i do określenia jego wysokości w indywidualnej sprawie. Jednocześnie nie można przyjąć, że nastąpiło zwolnienie organu lub sądu od tego obowiązku poprzez art. 15c ust. 3. Prowadziłoby to do wniosków absurdalnych, wykazanych wyżej, a tym samym niemożliwych do zaakceptowania w procesie indywidualnego stosowania prawa w państwie prawnym. Zastosowanie w przypadku wnioskodawcy art. 15c ust. 3 ustawy spowoduje, że otrzyma ona niższe świadczenie niż osoba, która podejmie służbę po dniu 1 sierpnia 1990 roku, jednak jej staż trwać będzie tylko 15 lat. Takiej osobie organ przeliczy emeryturę ze wskaźnikiem sumarycznym 40 %, podczas gdy wnioskodawcy faktycznie ze wskaźnikiem poniżej 40 %, pomimo gwarancji ustawowej wysokości emerytury policyjnej po 15 latach służby na poziomie wwpw 40 %. Należy więc uznać, że stosowanie takiego mechanizmu wprowadza dodatkowe kryterium ustalania wysokości emerytury, która w istocie pozostaje w oderwaniu od kryterium służby na rzecz totalitarnego państwa. Omija bowiem zasady ogólne i zestawia ze sobą osoby, które nabyły prawo do emerytury i do przeliczenia emerytury zgodnie z zasadami ogólnymi z funkcjonariuszami, dla których okres służby na rzecz totalitarnego państwa stanowi warunek sine qua non nabycia prawa do emerytury w ogóle.

Zaprezentowaną wyżej wykładnię potwierdzają również poglądy orzecznictwa zarówno na poziomie sądów powszechnych, jak i Sądu Najwyższego. Stanowisko Sądu orzekającego w zakresie braku konieczności badania konstytucyjności omawianych przepisów zostało zaprezentowane wyżej, jednak rozpoznając tego rodzaju sprawę nie można unikać nawiązania do standardów stosowania prawa wyznaczonego przez ustawę zasadniczą. Nie chodzi bowiem o samą zgodność z Konstytucją przepisu z art. 15c ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, ale o zastosowanie go wobec osoby, która niezależnie od służby na rzecz totalitarnego państwa nabędzie prawo do emerytury policyjnej i do jej przeliczenia na zasadach ogólnych. Nie budzi wątpliwości Sądu, że w sytuacji odrębnej, przepis ten znajdzie zastosowanie. Należy więc zastrzec, że zaprezentowana argumentacja nie odnosi się do ogółu ubezpieczonych, wobec których zastosowano art. 13b, a dalej art. 15c ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy oraz nie są próbą oceny nowelizacji ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy według porządku prawnego, ale należy zredukować je do oceny konkretnego stanu faktycznego ustalonego w sprawie wnioskodawcy.

W orzecznictwie zauważono, że ustawa zmieniająca z 2016 roku wprowadza zasadę jednakowej odpowiedzialności wszystkich funkcjonariuszy, co stoi w rażącej sprzeczności z podstawami funkcjonowania demokratycznego państwa prawa. Negatywna ocena skutków działalności służby bezpieczeństwa nie powinna wpływać na stwierdzenie słuszności lub niesłuszności praw nabytych przez poszczególnych funkcjonariuszy indywidualnie, zwłaszcza w sytuacji, gdy uprawnienia emerytalne i rentowe nabyli już pod rządami ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku, a więc ustawy uchwalonej w nowym porządku prawnym (wyrok SO w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 19 listopada 2020 roku, V U 564/19, Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych). Tym samym, o ile istnieje konieczność zniesienia niesłusznie nabytych przywilejów emerytalnych funkcjonariuszom aparatu bezpieczeństwa, o tyle taka potrzeba nie zachodzi wobec osób, które przywileje uzyskały w demokratycznej Polsce według zasad ustalonych po rozliczeniu (wyzerowaniu) przeszłości danego funkcjonariusza. W innym przypadku istnieje ryzyko naruszenia zasady proporcjonalności, na co uwagę zwrócił Sąd Okręgowy w Suwałkach w wyroku z dnia 19 grudnia 2019 roku, sygn. akt III U 925/19 (LEX nr 3221918). Sąd przytoczył, że zasada proporcjonalności wymaga, by władze krajowe nie ograniczały praw i wolności jednostek w stopniu większym niż niezbędnym do osiągnięcia zamierzonego celu. Jej naruszenie w ramach ustawy nowelizującej polega na braku zróżnicowania sankcji dla ubezpieczonych, niezależnie od ich aktywności w służbach i przyjęcie winy zbiorowej poprzez sam fakt zatrudnienia. Zastosowanie tej zasady wiąże się z pytaniem, czy ingerencja w uprawnienia była proporcjonalna w stosunku do celu prawowitego, któremu miała służyć. Wówczas konieczna jest analiza statusu poszkodowanego, środków ingerencji oraz charakteru chronionych dóbr. Tożsame kwestie podnosił Sąd Okręgowy w Łodzi w orzeczeniach rozstrzygających sprawy byłych funkcjonariuszy (przykładowo wyroki z dnia 14 września 2020 roku, VIII U 4378/19 oraz z dnia 24 sierpnia 2020 roku, VIII U 1371/19, Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych). W rozważania te wpisuje się także powszechnie powoływana uchwała Składu 7 Sędziów Sądu Najwyższego w sprawie III UZP 1/20. Przywołać można za uzasadnieniem tej uchwały, że „prawo zabezpieczenia społecznego nie jest dziedziną, która ma za zadanie wprowadzać sankcje za działania niemające związku z wystąpieniem ryzyka ubezpieczeniowego i niewynikające z warunków nabycia prawa do świadczenia. Zbiorowe represje w stosunku do prawa do zabezpieczenia społecznego (polegające na istotnym obniżeniu emerytur wypracowanych w III RP) są dalej idące aniżeli represje i sankcje stosowane wobec funkcjonariuszy, którym udowodniono popełnienie przestępstwa w związku ze służbą i którzy zostali na tej podstawie skazani prawomocnymi wyrokami sądów, a więc niedopuszczalne w demokratycznym państwie prawa. Nie może ono jednak i nie powinno zaspokajać żądzy zemsty, zamiast służyć sprawiedliwości. Musi natomiast respektować takie prawa człowieka i podstawowe swobody, jak prawo do należytego procesu, prawo do wysłuchania czy prawo do obrony oraz stosować je także wobec tych osób, które same ich nie stosowały, gdy były u władzy”. Natomiast stosując prawo nie można działać jak państwo totalitarne, które nie przestrzegało żadnych reguł i żadnych praw jednostki do rzetelnego i sprawiedliwego procesu. Stalibyśmy się wówczas niczym innym, jak tym samym systemem, który krytykujemy. Inaczej rzecz ujmując, ocenianie całego okresu ponad 28 lat służby w Policji przez pryzmat okresu służby na rzecz totalitarnego państwa nie da się pogodzić z zasadami praworządności i zaufania do państwa prawa.

Skoro podstawowym i jedynym wysłowionym argumentem mającym przemawiać za koniecznością wprowadzenia ustawy zmieniającej z 2016 roku było ograniczenie wysokości świadczeń jej adresatów w taki sposób, ażeby wysokość wypłacanych świadczeń odpowiadała wysokości emerytur i rent pobieranych z systemu powszechnego,

to nie można uznać za rozwiązania adekwatne, niezbędne i nienadmierne (proporcjonalne) rozwiązań, które nie zakładają bynajmniej tego, że świadczenia rentowe byłych funkcjonariuszy służb PRL, po ich przeliczeniu zgodnie z nowymi zasadami, mają nie być znacznie wyższe niż miesięczne kwoty przeciętnej emerytury wypłacanej z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wymienione rozwiązania zakładają znacznie dalej idące ograniczenia dotychczasowych praw z zabezpieczenia społecznego, polegające na tym, iż po przeliczeniu wysokość świadczeń byłych funkcjonariuszy nie może być nigdy większa niż kwota minimalna lub niż miesięczna kwota przeciętnych świadczeń wypłacanych w systemie powszechnym. Jeśli uwzględni się ograniczenie prowadzące do spłaszczenia świadczeń, to efektem tego rozwiązania legislacyjnego nie jest uśrednienie ich wysokości do miesięcznej kwoty przeciętnej emerytury wypłacanej z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, lecz jest nim zagwarantowanie, że po zastosowaniu mechanizmu przeliczeniowego wysokość świadczenia byłego funkcjonariusza służb PRL – nawet jeśli kontynuował zatrudnienie po dniu 31 lipca 1990 roku – nie będzie nigdy wyższa niż wysokość przeciętnej renty w systemie powszechnym.

Powyższy pogląd stanowi podsumowanie zaprezentowanych wyżej rozważań i potwierdza, że nie jest możliwe zastosowanie art. 15c ust. 3 ustawy w stanie faktycznym, w którym funkcjonariusz nabył prawo do emerytury policyjnej i do obliczenia wysokości świadczenia według zasad ogólnych (art. 15 ustawy) z pominięciem okresu służby na rzecz totalitarnego państwa. Natomiast gdyby przyjąć, że zachodzą wątpliwości co do możliwości stosowania tego przepisu, to zgodnie z zasadą *in dubio pro tributario* należy je rozstrzygnąć na korzyść ubezpieczonego, który legitymuje się okresem ponad 15 letnim służby w rozumieniu art. 15 ustawy .

Puentą dla powyższych rozważań może być pogląd zaprezentowany przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11 maja 2007 roku (K 2/07), który podniósł, że „likwidując spuściznę po totalitarnych systemach komunistycznych, demokratyczne państwo oparte na rządach prawa musi stosować środki formalnoprawne takiego państwa. Nie może stosować żadnych innych środków, ponieważ wówczas nie byłoby lepsze od totalitarnego reżimu, który ma zostać całkowicie zlikwidowany. Demokratyczne państwo oparte na rządach prawa dysponuje wystarczającymi środkami, aby zagwarantować, że sprawiedliwości stanie się zadość, a winni zostaną ukarani. Nie może ono jednak i nie powinno zaspokajać żądzy zemsty, zamiast służyć sprawiedliwości”.

Końcowo trzeba podkreślić, że niniejszy wyrok nie powinien w żaden sposób być odczytywany jako przejaw ochrony byłych funkcjonariuszy służb szeroko rozumianych organów policji politycznej państwa komunistycznego, dopuszczających się łamania podstawowych praw i wolności obywateli. Wyrok ten jest tylko wynikiem realizacji prawa konkretnego obywatela demokratycznego państwa prawnego do rzetelnego rozpoznania jego zindywidualizowanej sprawy, z zachowaniem jego podstawowych gwarancji procesowych i materialnych w zakresie ochrony jego świadczenia - przyznanego mu w prawie krajowym i w wiążących Państwo Polskie umowach międzynarodowych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19 listopada 2020 r. sygn. akt III AUa 115/20).

Natomiast zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu została określona w art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). W niniejszej sprawie stroną ją przegrywającą jest Dyrektor ZER MSWiA zatem zobowiązany jest do zwrotu kosztów procesu, których wysokość ustalona została w oparciu o stan prawny obowiązujący w dniu wniesienia odwołania do Sądu tj. § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2018 poz. 265 ze zm.).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy w Lublinie orzekł jak w sentencji wyroku.